

תוכנית אכיפה פנימית בדיני עבודה - הגנה לתאגיד, מנהליו ועובדיו / עו"ד שירה פורת¹

לפני כשנה וחצי נכנס לתוקפו החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה תשע"ב-2011, אשר חוקק מתוך תפיסה לפיה אכיפת שכר וזכויות סוציאליות הינה דרך להילחם בממדי העוני בחברה ועל רקע הכישלון באכיפת חוקי העבודה השונים. תכלית החוק הינה להגביר ולייעל את אכיפתם של דיני העבודה על דרך נקיטת הליכים אזרחיים ופליליים, כנגד מעסיקים וכנגד מי ששוכר שירותים ממעסיקים אלה. בנוסף, החוק מגביל יכולתם של גופים ציבוריים להתקשר בעסקאות למתן שירותי ניקיון, שמירה והסעדה עם מי שמפר את חוקי המגן.

החוק להגברת האכיפה מאפשר הטלת עיצום כספי מהותי על המפרים את חוקי העבודה וחשוב מכך, החוק קובע אפשרות להטיל עיצום כספי אישי על מנהל תאגיד אם לא פיקח ונקט אמצעים סבירים למניעת הפרה בידי התאגיד או בידי קבלן אשר התאגיד הזמין את שירותיו. כמו-כן, החוק מטיל נטל על מזמיני שירות לוודא קיום החוק על ידי ספקי השירותים, כאשר אי עמידה בנטל זה עשוי לגרור אחריות אזרחית ואף פלילית.

בחודש נובמבר האחרון, במסגרת מושב בנושא יישום החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, הציג מינהל ההסדרה והאכיפה במשרד הכלכלה נתונים לפיהם מאז כניסתו לתוקף של החוק להגברת האכיפה התקבלו למעלה מ-2500 תלונות, נפתחו למעלה מ-2912 תיקי חקירה בהליך מנהלי והוטלו 156 עיצומים כספיים בסך 12,533,760 ש"ח.

כיצד יוכל מנהל תאגיד והתאגיד עצמו להתגונן מפני חשיפתו מכוח החוק להגברת האכיפה? דומה, כי אימוץ תוכנית אכיפה פנימית בדיני עבודה, עשויה ליתן הגנה לתאגיד, מנהליו וכמובן עובדיו. ניסוח החוק להגברת האכיפה מלמד שמנהל יהיה פטור מאחריות אם פעל כראוי למניעת הפרת החוק. בהיקש מחוקים דומים אחרים כחוק ניירות ערך וחוק ההגבלים העסקיים, אם מנהל תאגיד יוכיח שדאג להטעמת תכנית האכיפה פנימית יעילה ומותאמת לתאגיד הספציפי; גיבש נהלים מספקים למניעת הפרות של חוקי העבודה השונים תוך הבנת דרישות החוק החלות על התאגיד; הביא את תוכנית האכיפה הפנימית לאישור בדירקטוריון התאגיד; פיקח על קיום הנהלים ודאג לציות לחוקים; מינה אחראים מטעמו לאכיפת הנהלים; ביקר את יישום תוכנית האכיפה הפנימית; טיפל בכשלים והפרות והפיק לקחים וכמובן תיעד את מעשיו ופעילותו - קיים סיכוי סביר כי יראה שפיקח ונקט את כל האמצעים הסבירים למניעת הפרות חוקי המגן ובכך יגן על עצמו מפני חשיפה אישית.

לאור האמור, חשוב ביותר כי תאגידים, על מנהליהם, יהיו מלווים ביעוץ משפטי צמוד, בכדי להבטיח, באמצעות תוכנית אכיפה פנימית יעילה בדיני עבודה, כי חוקי המגן יאכפו ובלבד כאשר ניתן להטיל עיצום כספי הן על התאגידים והן על מנכ"לים של התאגידים באופן אישי. יש לציין כי גם בתאגידים קטנים יש מקום לביצוע הליך דומה על ידי בדיקה מקיפה של התנהלות החברה וקבלת יעוץ משפטי שוטף וצמוד אשר יוודא עמידה בדרישות החוק.

נציין עוד, אחריות אישית קיימת גם בדינים אחרים כחוק התכנון והבניה, חוק ההגבלים העסקיים, החוק למניעת מפגעים, חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, חוק שמירת הנקיין, חוק המיס, חוק עובדים זרים ועוד. גם בחוקים אלה רצוי להכיר את המצב המשפטי ולוודא קיום החוק ואכיפתו על העובדים בארגון.

¹ עו"ד שירה פורת הינה עורכת דין במשרד אפיק ושות' (www.afiklaw.com) ועוסקת בעיקר בתחום דיני העבודה, תאגידים וליטיגציה מסחרית. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.